

Ірина ЛЯЩЕНКО,

orcid.org/0000-0002-2070-8538

*викладач кафедри музикознавства, інструментальної та хореографічної підготовки
Криворізького державного педагогічного університету
(Кривий Ріг, Дніпропетровська область, Україна) isusova.mus@gmail.com*

Олександр КОВАЛЕНКО,

orcid.org/0000-0003-1043-6679

*кандидат педагогічних наук, доцент,
старший викладач кафедри образотворчого мистецтва, музикознавства та культурології
Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка
(Суми, Україна) olexkvalenko@ukr.net*

Павло МУЛЯР,

orcid.org/0000-0001-7214-2460

*кандидат мистецтвознавства, професор,
професор кафедри спеціального фортепіано
Одеської національної музичної академії імені А. В. Нежданової
(Одеса, Україна) mulyar.pavell@gmail.com*

ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ МАСОВОЇ ТА ЕЛІТАРНОЇ МУЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

В епоху глобалізаційних процесів, інтернет-технологій, масових комунікацій основні тенденції розвитку масової та елітарної культури найяскравіше відображаються через музичне мистецтво. Мета наукового дослідження полягає у дослідженні сутності масової та елітарної музичної культури через аналіз основних тенденцій її розвитку. Масова музична культура – це значний пласт сучасної глобальної медіакультури. Вона маніпулятивна, відволікає людину від реальності, її образи ілюзорні, вона пригнічує творчу активність і не здатна сформувати у слухача креативну свідомість. У той же час, вона здатна спростити і транслявати зміст високої культури до масової свідомості. Таким чином, масова культура є складним феноменом, що виконує різні запити суспільства. Елітарна музична культура передбачає витонченість, складність і високу якість музичного продукту. Вона, зазвичай, незрозуміла широким масам, вимагає відповідної підготовки для правильного її сприйняття, а тому призначена для вузького кола високоосвіченої публіки. Сучасна епоха розвитку музичної культури характеризується агресивним домінуванням у сфері сучасної масової музичної продукції комерційної індустрії та споживацьких технологій. Експансія масової музики впливає на академічну музику, змушуючи її трансформуватись і пристосовуватись до диктаторських механізмів медіакультури. Елітарне і масове в музичній культурі – це дві сторони однієї медалі, які в суспільному житті існують в єдності і не повинні протиставлятися одна одній. Позитивні і негативні оцінки можливі в рівній мірі по відношенню до тієї й іншої культури. У третьому тисячолітті під впливом мережі Інтернет досить складно чітко і однозначно розділити музичну культуру на елітарну і масову. Музичні твори несподівано можуть стати світовою музичною класикою. Буває й навпаки, коли багато визначних класичних музичних творів спочатку не сприймаються широкою публікою, а з часом смаки суспільства еволюціонують і елітарне стає зрозумілим мільйонам слухачів. Сучасна масова культура привчає публіку сприймати класичну музику в парадигмі загальної розважальності або реклами, боротьби за високий громадський статус, високе місце у соціальній ієрархії. Класика стає елементом загального шоу.

***Ключові слова:** масова культура, елітарна культура, міфологізація, масифікація, тенденції.*

Iryna LIASHCHENKO,

orcid.org/0000-0002-2070-8538

*Lecturer at the Department of Musicology, Instrumental and Choreographic Training
Kryvyi Rih State Pedagogical University
(Kryvyi Rih, Dnipropetrovsk region, Ukraine) isusova.mus@gmail.com*

Oleksandr KOVALENKO,*orcid.org/0000-0003-1043-6679*

*Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Senior Lecturer at the Department of Fine Arts, Musicology and Cultural Studies
Sumy State Pedagogical University named after A. S. Makarenko
(Sumy, Ukraine) olexkovalenko@ukr.net*

Pavlo MULIAR,*orcid.org/0000-0001-7214-2460*

*Candidate of Art History, Professor,
Professor at the Department of Special Piano
Odessa National A. V. Nezhdanova Academy of Music
(Odessa, Ukraine) mulyar.pavell@gmail.com*

MAIN TRENDS OF DEVELOPMENT OF MODERN MASS AND ELITE MUSIC CULTURE

In the era of globalization processes, Internet technologies, mass communications, the main trends in the development of mass and elite culture are most clearly reflected through the art of music. The purpose of scientific research is to study the essence of mass and elite musical culture through the analysis of the main trends of its development. Mass music culture is a significant layer of modern global media culture. It is manipulative, distracts a person from reality, its images are illusory, it suppresses creative activity and is not able to form a creative consciousness in the listener. At the same time, it is able to simplify and transmit the content of high culture to the mass consciousness. Thus, mass culture is a complex phenomenon that fulfills the various demands of society. Elite musical culture implies sophistication, complexity and high quality of the musical product. It is usually incomprehensible to the masses, requires appropriate training for its correct perception, and therefore is intended for a circle of highly educated audiences. The modern era of music culture is characterized by aggressive dominance in the field of modern mass music production of commercial industry and consumer technologies. The expansion of mass music affects academic music, forcing it to transform and adapt to the dictatorial mechanisms of media culture. Elite and mass in musical culture are two sides of the same coin, which in public life exist in unity and should not oppose each other. Positive and negative evaluations are possible equally in relation to both cultures. In the third millennium, under the influence of the Internet, it is quite difficult to clearly and unambiguously divide musical culture into elite and mass. Musical works can suddenly become world music classics. The opposite happens, when many outstanding classical musical works are not initially perceived by the general public, but over time the tastes of society evolve and the elite becomes clear to millions of listeners. Modern mass culture teaches the public to perceive classical music in the paradigm of general entertainment or advertising, the struggle for high social status, a high place in the social hierarchy. Classics become an element of the overall show.

Key words: *mass culture, elite culture, mythologizing, massification, tendencies.*

Постановка проблеми. В епоху глобалізаційних процесів, інтернет-технологій, масових комунікацій основні тенденції розвитку масової та елітарної культури найяскравіше відображаються через музичне мистецтво.

Досліджуючи розвиток суспільства, вчені на перший план традиційно висувалися проблеми політики та економіки, а проблеми культури вважалися другорядним. Ситуація змінилася в кінці ХХ століття, коли ігнорування процесами, які відбувалися у сфері культури стало неможливим через трансформацію культурного простору, що супроводжувалася зміщенням вектора лідерства від елітарної до масової культури.

Сучасній музичній культурі притаманні масовість, телевізійність, доступність, видовищність, кліпова свідомість, естетика постмодернізму, еkleктичність, масифікація свідомості, міфологізація дійсності тощо. Культурні тренди здебіль-

шого орієнтовані на задоволення духовних потреб широких мас населення, тоді як елітарна культура у її хрестоматійному розумінні відходить на другий план.

Разом із тим слід зазначити, що сучасна культура часто кваліфікується як «мідлкультура» без означень «масова» та «елітарна». Дискусії щодо категорії «мідл» здебільшого поширені в літературі. Зокрема, в кінці ХІХ на початку ХХ століття у творах А. Конан Дойля про Шерлока Холмса започатковані традиції літературного культурного продукту для задоволення запитів мідлкласу.

Аналіз досліджень. Позиції дослідників щодо оцінки характеру взаємодії масового та елітарного в сучасній музиці суттєво відрізняються: П. Гончаренко (Гончаренко, 2017), Ф. Шак (Шак, 2013), J. Otterbeck, G. Larsson, (Otterbeck, Larsson, 2017), стверджують, що межі елітарної й масової культури в епоху постмодернізму стираються, інші

науковці, зокрема, Т. Кузуб (Кузуб, 2010) наголошують на конфронтації цих явищ. У будь-якому випадку, між поняттями «елітарна» та «масова» музика відбувається активна взаємодія. У даній статті зроблено спробу з'ясувати характер цієї взаємодії.

Для коректного трактування понять «елітарне» та «масове» у культурі в цілому і в музиці зокрема, принциповою є позиція П. Гончаренка (Гончаренко, 2017: 21), який вважає, що недоцільно розглядати ці категорії крізь призму особистих смаків. Абстрактний аналіз даних понять дозволить зрозуміти їх сутнісну семантику і оцінити елітарне та масове у синхронічно-діахронічному вираженні, у контексті культурологічного та філософського, історико-соціального знання. На думку П. Гончаренка, елітарне та масове слід розглядати з позиції диференціації способу мислення та світовідчуття у музиці. Якщо оцінювати їх в ракурсі постмодернізму, то найбільшої небезпеки зазнають позиції елітаризму (Гончаренко, 2017: 22). У широкому розумінні кожен вид культури є варіантом своєрідної міфологізованої гри з потенційним споживачем культурного продукту.

Обґрунтовуючи доцільність абстрагованого аналізу, П. Гончаренко (Гончаренко, 2017: 24) наголошує, що часто явища масової та елітарної музики є взаємоперехідними. Як приклад автор розглядає творчість сучасного музиканта Жака Люсьєра, популярність якому принесло виконання класичних музичних творів А. Вівальді, М. Равеля, Й. Баха, Д. Скарлатті та ін. у джазовій інтерпретації. Це відповідає принципу постмодерністської культури, для якої характерна палімпсестність культурного спадку минулих поколінь. Ф. Шак робить висновок, що сучасне музичне мистецтво й музична культура є реакцією на власну історію (самоцитування та реміксування і, як наслідок, – замкнутість системи) (Шак, 2013: 106). Музичні практики минулого відтворюються у постмодернізмі, який вловлює форму, але не відображає суті оригіналу. Досліджуючи активну взаємодію масового та елітарного в культурних домінантах сучасного, П. Гончаренко зазначає, що тип сучасної еkleктики в мистецтві в цілому, і в мистецтві музики зокрема, є безумовним свідченням настання ери неobaroko (Гончаренко, 2017: 25).

В. Журба на прикладі музичного стилю bebop досліджує перехідність категорій «масове» / «елітарне» в музиці. З появою даного стилю джазова музика, яка історично вважається масовою, пере-кваліфікувалася на елітарну і вирвалася із площини культури мас (Журба, 2018: 217).

Натомість Т. Кузуб зазначає, що масова музична культура сьогодні є явищем космополітичного порядку і поступово заповнює інформаційний простір людини, зокрема, його музично-звукову та акустичну складову. На рубежі ХХ–ХХІ століть вона входить у непримиренну конфронтацію з елітарною музичною культурою, особливо з академічною культурою і класичною музикою (Кузуб, 2010: 257).

О. Тішкіна вважає, що елітарна та масова підсистеми адаптивно еволюціонують і регулюють пластичність культури з метою її ефективної еволюції у мінливому середовищі. Еволюція культури формує елітарність як оперативну підсистему, яка відповідає за перспективи розвитку культури, а масовість – як консервативну підсистему, що зберігає основні якості культури. Умовою самозбереження культури є здатність змінювати радіус активності масовості та елітарності (Тішкіна, 2014).

Також О. Тішкіна пропонує оцінювати якісні зміни культури з точки зору еволюційного чи інволюційного руху (Тішкіна, 2014). На думку автора, еволюція культури має бути спрямована не на монополізацію елітарної культури, а на подолання тотальної стійкості, що може спровокувати стагнацію, а потім і загибель системи культури. Науковець робить висновок, що процеси внутрішньої структурної асиметрії корисні і сприяють подальшому розвитку культури.

Ф. Шак стверджує, що музикознавство не позбавлене естетичного снобізму по відношенню до масового продукту: від відвертого нігілізму до мовчазного ігнорування усього, що перебуває за межами академічної музики. Якщо масове мистецтво не вважати мистецтвом, то виникає проблема його категоризації. І якщо предметом мистецтвознавства буде сфера, яка апіорі не є мистецтвом, то воно заперечуватиме власну сутність. У ХХІ столітті науковцями зроблено спробу переглянути і усунути суперечності між елітарними формами композиторської творчості та сферою масової музики. Творчості більшості сучасних авангардистів властива складність та «дегуманізація» музичної мови (Шак, 2013: 109).

Таким чином, огляд літератури за темою дослідження дозволяє констатувати суперечливість та неоднозначність трактування взаємозв'язку між сучасною масовою та елітарною культурою. Тому доволі складно передбачити тенденції розвитку дихотомії «масове» / «елітарне» в музиці як у сфері, що швидко реагує на зміни культурних трендів постмодерністської епохи.

Мета наукового дослідження полягає в дослідженні сутності масової та елітарної музичної культури через аналіз тенденцій її розвитку.

Виклад основного матеріалу. Поняття «масова» та «елітарна» культура визначають два типи культури, пов'язані з особливостями способу існування культури в суспільстві.

Масова культура розрахована на споживання максимально широкою аудиторією (культура для всіх). Основні її характеристики: поширеність і загальнодоступність духовних цінностей, легкість їх засвоєння, що не вимагає розвиненого смаку і сприйняття.

Елітарна культура позиціонується як творчість вузького кола висококласних професіоналів, розуміння якої доступне такому ж вузькому колу високоосвічених поціновувачів. Типовим проявом елітарної культури є теорія і практика «чистого мистецтва» або «мистецтва для мистецтва». Часто розглядається як к антипод масової культури. Елітарна культура виникла раніше, ніж масова, але в сучасному суспільстві вони співіснують і перебувають у складній взаємодії.

Якщо говорити про масову музику, то основною її відмінністю від академічної класики є наявність доступного для сприйняття невідповідним слухачем рівня впливу (динаміки, мотиву, ритму, композиційної структури). Для масової музики характерне стильове розшарування – тільки джазових стилів існує близько тридцяти, а загальна кількість стилів масової музики наближається до ста. Таке різноманіття задовольняє будь-які запити, заповнює усі ніші культурного споживання (Бельтюков, 2015: 399).

У даний час намітилися такі тенденції розвитку масової й елітарної музики:

- переважання медіакультури як вирішального чинника поглиблення масифікації музичного продукту та його розуміння споживачем;
- вплив медіакультури на процес адаптації елітарної культури, яка трансформується під впливом світоглядних принципів постмодерної доби;
- міфологізація дійсності у музичних творах масової культури;
- використання фольклорних мотивів як в елітарній, так і в масовій культурі;
- подолання табу щодо масової музичної культури;
- толерантність у категоризації та оцінці явищ елітарного й масового у музичному мистецтві.

Певажання медіакультури як чинника поглиблення масифікації музичного продукту.

Медіакультура – це сукупність інформаційно-комунікаційних засобів, матеріальних та інтелектуальних цінностей, що вироблені людством у процесі культурно-історичного розвитку і сприяють формуванню суспільної свідомості та соціалізації особистості (Hodkinson, 2016: 14). Медіакультура є культурою нового інформаційного типу, яка поступово стає глобальною. Вплив медіакультури на музику зумовив виникнення музичної індустрії, для якої характерна поточковість музики, її шаблонність, штампованість, неоригінальність. Глобальному розширенню впливу масової культури на суспільство сприяли процеси технізації і візуалізації. З настанням ери інформаційних технологій у засоби масової інформації потрапило багато комерційної продукції масового споживання, часто дуже низької якості (музичний «кітч», «вульгарна» музика і т.д.). Різка зміна культурних орієнтирів призвела до послаблення інтересу до академічного музичного мистецтва і серйозно підірвала престиж професійної музичної освіти. Численні популярні музичні шоу формують думку, що визнання в музичній сфері можна отримати, маючи лише музичний талант і зовсім не володіючи основами музичної грамоти. У дискурсі академічної музики це абсолютно недопустимо.

Популяризації масової культури сприяють реклама та експансивний вплив медіазасобів (телебачення, радіо, соціальних мереж тощо). Розважальна поп-музика, що транслюється каналами M1, M2, EU-Music, Music Box UA домінує в музичних смаках широких верств населення з великим відривом від серйозної музики. Основними чинниками її популярності є мода та «техніка контрольованого успіху», яку використовують продюсери, звукорежисери та іміджмейкери.

Вплив медіакультури на процес адаптації елітарної культури. Елементи масової культури проникають в елітарну культуру. Те, що раніше було елементом елітарної (аристократичної, салонної) культури, сьогодні є невід'ємною частиною масової культури і навпаки. Сучасну академічну музику часто називають авангардною, тобто такою, що руйнує усталені художні норми. Українська авангардна академічна музика започаткована у 2009 році диригентом Романом Кофманом концертною серією «Український авангард». В опусі «1 + 16 + ...» не-концерту для скрипки та струнних авангардного композитора Володимира Рунчака в окремих частинах твору скрипаль нібито грав, але звуку не було – слухачі мали самі дофантазувати музику.

У масовій музиці стираються межі між мистецтвом, творчістю і її комерційною складовою. Біз-

нес-інтереси превалюють в усіх сферах музичної культури, у тому числі в академічній музиці й театрі (академічні опера і балет). На цьому побудована уся система сучасного концертного, фестивального життя, незалежно від того, який продукт пропонується потенційному слухачу – масовий чи елітарний. Сучасна сфера музичної культури перетворилася на глобальний ринок, інтереси якого відтісняють академічне мистецтво. Єдиний вихід вбачається у трансформації музичної культури у напрямку її академізації.

Міфологізація дійсності в музичних творах масової культури. Формальний відхід від дійсності пов'язаний із створенням так званої сучасної міфології. Створюючи і тиражуючи символи (знаки) масова культура, в тому числі й музична, міфологізує свідомість і підсвідомість споживача, який отожднює реальність з її вербальним і/або візуальним образом. Виникає хибне уявлення, що мета масової культури – зняти напруженість і стрес, адже вона носить розважальний характер. Насправді ж ця культура не стільки заповнює дозвілля, скільки формує особистість, свідомістю якої легко маніпулювати та емоції якої легко направляти у потрібне русло.

Для характеристики імітаційного характеру масової культури Ж. Бодрійяр увів термін «симулякр». Науковець стверджував, що принцип симуляції сьогодні замінив принцип реальності. Інструментом симуляції є нескінченна видовищность, яка торжествує в масовій культурі суспільства споживання і насаджується засобами масової інформації (Бодрійяр, 2009).

Саме маніпулювання суспільною свідомістю, експансія технологій медіакультури, які суперечать законам мистецтва, породжують кризу сучасної академічної музики.

Медіакультура призвела до появи нової стратегії музичного мислення, заснованої на комерції. Використання спеціальних технологій дозволяє маніпулювати свідомістю людей, сприйняттям ними дійсності, втечі у віртуальну музичну реальність. Нові технології, що приходять на зміну музиці, написаній композиторами, дозволяють тиражувати твори, які позбавлені художньої цінності.

Широке використання цифрових технологій, комп'ютерної графіки, візуальних спецефектів, орієнтація шоу-бізнесу на екранну телевізійну культуру спрямовує масового слухача на видовищность, яскравість музичного шоу. Як наслідок, формується нова міфологія і, відповідно, новий тип віртуальної музичної реальності, сприйняття якої не вимагає інтелектуальної та емоцій-

ної напруги, душевних переживань. Ж. Бодрійяр зазначав: «Масам підносять зміст, а вони жадають видовища. Маси – це ті, хто засліплений грою символів і поневолені стереотипами, це ті, хто сприйме все, що завгодно, лише б це було видовищним».

Таким чином, загострення конфронтації між масовою та елітарною (академічною) музикою відбулось, в першу чергу, через домінування розважальної, технологічної та візуальної складових у музичній культурі. До основних характеристик сучасної розважальної культури можна віднести видовищность (карнавальність), еротизм, строкатість, використання танцювальних елементів, акробатичних трюків. Музика, не обтяжена глибоким змістом, ритмізована, прикрашена спецефектами. Це простежується майже в усіх музичних кліпах, що створює ілюзію приналежності людини самій собі. Розглянуті культурні універсали формують основу сучасної розважальної музики в умовах масових комунікацій.

Через поп-музичну культуру, яка широко використовує рекламні технології та засоби масової комунікації, формується ілюзорний та оманливий у своїй доступності міфологізований віртуальний музичний простір. Пересічний слухач, стикаючись з уявним світом зовнішнього багатства, благополуччя, легкості, відчуває ефемерну за суттю, але переконливу за ефектом причетність до культурної спільноти, яка перебуває на піку популярності.

Важливим елементом масової музичної культури є рейтинговість, яка досягається різноманітними топами, вимірюється мільйонними переглядами на YouTube, кількістю завантажень відео із музичних ресурсів тощо. У топах неодмінно репрезентовані популярні зіркові типи виконавців від романтика (Алексєєв, Макс Барських та ін.) до блазня-скомороха (Дмитро Коляденко, Дзідзьо); екзотичні типи (Мішель Андраде, НК, Гайтана), які також виконують свою міфологізаторську функцію, вносячи елемент власної субкультури до загального строкатого колориту сучасної поп-музики. Створюється штучний «Олімп», на якому «зірки» є богами, росте кількість фанатів. У цьому контексті масова музика успішно втілює міф про щасливе життя. При цьому вона не спонукає слухача будувати таке життя, її завдання – запропонувати людині притулок від реальності.

Використання фольклорних мотивів. Дослідження сучасної масової та елітарної культури дає можливість охарактеризувати її як народно-елітарно-масову. Народна музична культура живить як академічну (елітарну), так і масову

музику. Неофольклоризм характеризується інтенсивністю використання елементів народної пісенної творчості у сучасній музичній культурі. Його зміст полягає в переосмисленні національного духовного спадку, звернення до етнічних глибин. В академічній музиці фольклорні елементи чітко виражені в опері-ораторії І. Карабиця «Київські фрески», композиції Л. Колодуба для симфонічного оркестру «Фрески стародавнього Києва», а в популярній музиці – у творчості Христини Соловій, Андрія Хайата та ін.

Подолання табу щодо масової музичної культури. Красномовною демонстрацією подолання табу щодо артефактів масової музики є присвоєння звання заслуженого артиста України реперу Потапу. Незважаючи на суспільний резонанс та неоднозначні відгуки, це свідчить про зміни в оцінці масового та елітарного в площині музичної культури.

Толерантність у категоризації та оцінці явищ елітарного й масового в музичному мистецтві. У контексті «елітарності / масовості» музикознавці відмовилися від звичного протиставлення елітарної музики як «високої» і масової як «низької», мотивуючи це тим, що як шедеври, так і бездарні твори є як в елітарному, так і в масовому музичному мистецтві.

Сучасна масова музична культура швидко реагує на події, що відбуваються «сьогодні», виконує не лише розважальну функцію, але й виступає транслятором громадської думки, звертаючи увагу на актуальні проблеми і викриваючи пороки сучасного соціуму.

У третьому тисячолітті під впливом мережі Інтернет досить складно чітко і однозначно розділити музичну культуру на елітарну і масову. Музичні твори несподівано можуть стати світовою музичною класикою як, наприклад, сталося з рок-оперою «Ісус-Христос – суперзірка» Е.Л. Уебера, стилістичною основою якої є рок-музика. Це ж стосується й джазової музики, до якої у 20-ті роки минулого століття ставились з презирством, а сьогодні вона високо оцінюється меломанами. Буває й навпаки. Багато визначних музичних творів спочатку здавалися широкій публіці надто незвичними і вона їх відкидала. Але з часом смаки суспільства можуть еволюціонувати і тоді елітарне стає зрозумілим мільйонам слухачів. Численні оркестровки творів Баха у стилі легкої музики, джазу чи року зовсім не компрометують високу культуру.

Сучасна масова культура привчає публіку сприймати класичну музику в парадигмі загальної розважальності або реклами, боротьби за високий

громадський статус, високе місце у соціальній ієрархії. Класика стає елементом загального шоу. Органна меса Баха належить до високої культури, але якщо вона використовується як музичний супровід, наприклад, у змаганнях з художньої гімнастики, то переходить в розряд масової культури, не втрачаючи при цьому своєї приналежності до високої культури. Д. Журкова виділяє п'ять масових культурних і культових місць, де існує й класична музика: кіно, реклама, інтернет, кліп і повсякденність (тобто, місця, де музика звучить як фон) (Журкова, 2016: 263).

Висновки. За результатами дослідження сучасної масової та елітарної музичної культури можна зробити певні узагальнення. Масова музична культура – це значний пласт сучасної глобальної медіакультури. Масова музична культура маніпулятивна, вона відводить людину від реальності, її образи ілюзорні, вона пригнічує творчу активність і не здатна сформуванати у слухача креативну свідомість. Водночас вона здатна спростити і транслювати зміст високої культури до масової свідомості. Таким чином, масова культура є складним феноменом, що виконує різні запити суспільства. У рамках масової культури формується новий тип популярної музики, що базується на медіатехнологіях, жанровій і стилістичній взаємодії, синтезі різних типів музичного мислення.

Сучасна епоха розвитку музичної культури характеризується агресивним домінуванням у сфері сучасної масової музичної продукції комерційної індустрії та споживацьких технологій. Експансія масової музики впливає на академічну музику, змушуючи її трансформуватись і пристосовуватись до диктаторських механізмів медіакультури.

Елітарна музична культура передбачає витонченість, складність і високу якість музичного продукту. Вона, зазвичай, незрозуміла широким масам, вимагає відповідної підготовки для правильного її сприйняття, а тому призначена для вузького кола високоосвіченої публіки. Як правило, елітарна музика є некомерційною, хоча іноді може виявитися фінансово успішною і перейти в розряд масової культури.

У сучасному суспільстві масова музична культура проникає в усі сфери елітарної, змішуючись з нею. Слід зазначити, що елітарне і масове в музичній культурі – це дві сторони однієї медалі, які в суспільному житті існують в єдності і не повинні протиставлятися одне одному, відриватися одне від іншого. Позитивні і негативні оцінки можливі рівною мірою по відношенню до тієї й іншої культури.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Hodkinson, P. Media, culture and society: An introduction. New York : Sage, 2016.
2. Otterbeck, J., Larsson, G. Islam and Popular Music. In C. Partridge, M. Moberg (Eds.), The Bloomsbury Handbook of Religion and Popular Music (pp. 111-120). London: Bloomsbury Publishing, 2017.
3. Бельтюков А. О. Специфика и основания массовой музыкальной культуры XX в. *Теория и практика общественного развития*. 2015. № 12. С. 398–401. URL : <https://cyberleninka.ru/article/n/spetsifika-i-osnovaniya-massovoy-muzykalnoy-kultury-xx-v>.
4. Бодрийяр Ж. В тени молчаливого большинства, или конец социального. Москва : Директ-Медиа, 2009. 115 с.
5. Гончаренко П. В. Вияви масової та елітарної культури в соціальному бутті музики в добу постмодернізму. *Актуальні проблеми філософії та соціології*. 2017. № 16. С. 22–25.
6. Журба В. Передумови виникнення музичного стилю bebop. *Міжнародний вісник: Культурологія. Філологія. Музикознавство*. 2018. № 11. С. 218–222.
7. Журкова Д. Искушение прекрасным. Классическая музыка в современной массовой культуре. Москва : Новое литературное обозрение, 2016. 320 с.
8. Кузуб Т. И. Оппозиция и взаимодействие массовой и элитарной музыкальных культур в свете развития медиакультуры. *Известия Самарского научного центра Российской академии наук*. 2010. № 12. С. 256–260. URL : <https://cyberleninka.ru/article/n/oppozitsiya-i-vzaimodeystvie-massovoy-i-elitarnoy-muzykalnyh-kultur-v-svete-razvitiya-mediakultury>.
9. Тишкіна Е. И. Элитарность и массовость: к проблеме бинарных сопряженных дифференциаций в культуре: монография. Курган : Изд-во Курганского гос. ун-та, 2014. 92 с. URL : http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:VF9dgGaFPNoJ:if.kgsu.ru/index.php%3Foption%3Dcom_docman%26task%3Ddoc_download%26gid%3D403%26%26Itemid%3D13+&cd=10&hl=uk&ct=clnk&gl=ua.
10. Шак Ф. М. Массовая и элитарная музыка в эпоху постмодернизма. *Aspectus*. 2013. № 1. С. 104–110.

REFERENCES

1. Hodkinson P. Media, culture and society: An introduction. New York: Sage, 2016.
2. Otterbeck J., Larsson G. Islam and Popular Music. In C. Partridge, M. Moberg (Eds.), The Bloomsbury Handbook of Religion and Popular Music (pp. 111-120). London: Bloomsbury Publishing, 2017.
3. Bel'tjukov A. O. Specifika i osnovaniya massovoj muzykal'noj kultury XX v. [The specifics and foundations of the mass musical culture of the twentieth century]. Theory and practice of social development. 2015. Nr 12. pp. 398-401. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/spetsifika-i-osnovaniya-massovoy-muzykalnoy-kultury-xx-v> [in Russian].
4. Bodrijjar Zh. V teni molchalivogo bol'shinstva, ili konec social'nogo. [In the shadow of the silent majority, or the end of the social]. M.: Direct-Media, 2009. 115 p. [in Russian].
5. Honcharenko P. V. Vyiavy masovoi ta elitarnoi kultury v sotsialnomu butti muzyky v dobu postmodernizmu [Manifestations of mass and elite culture in the social life of music in the era of postmodernism]. Current issues of philosophy and sociology. 2017. Nr 16. pp. 22-25 [in Ukrainian].
6. Zhurba V. Peredumovy vynykennia muzychnoho stylu bebop [Prerequisites for the emergence of the musical style bebop]. International Bulletin: Culturology. Philology. Musicology. 2018. Nr 11. pp. 218-222 [in Ukrainian].
7. Zhurkova D. Iskushenie prekrasnym. Klassicheskaja muzyka v sovremennoj massovoj kul'ture [The temptation by beautiful. Classical music in modern mass culture]. M.: A new literary review, 2016. 320 p. [in Russian].
8. Kuzub T. I. Opozitsija i vzaimodejstvie massovoj i elitarnoj muzykal'nyh kul'tur v svete razvitiya mediakul'tury [Opposition and interaction of mass and elite musical cultures in the light of the development of media culture]. Bulletin of the Samara Scientific Center of the Russian Academy of Sciences. 2010. Nr 12. pp. 256-260. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/oppozitsiya-i-vzaimodeystvie-massovoy-i-elitarnoy-muzykalnyh-kultur-v-svete-razvitiya-mediakultury> [in Russian].
9. Tishkina E. I. Jelitarnost' i massovost': k probleme binarnyh soprzazhennyh differenciacij v kul'ture [Elitism and mass character: on the problem of binary conjugate differentiations in culture]: monografija. Kurgan: Publishing house of the Kurgan state. un-ty, 2014. 92 p. URL: http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:VF9dgGaFPNoJ:if.kgsu.ru/index.php%3Foption%3Dcom_docman%26task%3Ddoc_download%26gid%3D403%26%26Itemid%3D13+&cd=10&hl=uk&ct=clnk&gl=ua [in Russian].
10. Shak F. M. Massovaja i jelitarnaja muzyka v jepohu postmodernizma [Mass and elite music in the postmodern era]. Aspectus. 2013. Nr 1. pp. 104-110 [in Russian].